

OBRANA I ZAŠTITA Hrvatski film rumunjske retorike

29.07.2013. | 15:35

Potišteno, postarjelo lice Bogdana Diklića u nizu krupnih i srednjih planova dominira slikom “Obrane i zaštite” redatelja Bobe Jelčića. Kamera Erola Zubčevića u stopu goni Diklićev lik, Slavka, tijekom jednog običnog dana u Mostaru. On je nervozan, štuf, kopni iznutra, sikira se. U moralnom je raskoraku sa samim sobom, toliko da fantazira o suicidu u dvjema prilično šokantnim scenama snažne zvukovnosti. Naime, umro je Slavkov prijatelj, Bošnjak, pa sada on, Hrvat, dvoji bi li mu otišao na “đenaze” (sprovod) u istočni, “tuđi” dio grada.

“U ovoj situaciji u kojoj sam sad ne znam je li mi pametno ić na đenaze”, kopka Slavko. Njegova supruga Milena (Nada Đurevska) smatra da je red da se ode na pokop, no Slavka hvata panika kako će ljudi reagirati ako pođe ondje. Jer, za Slavka je netko prosuo priču da je “više na njihovoj nego na našoj strani”. Neki Srećko kojeg u filmu ne vidimo, kao ni stanovitog Dragana s kim se Slavko neuspješno pokušava pronaći u njegovu uredu, strahujući napose od toga što će on misliti. “Ne znam ni ko sam ni gdje sam”, konstatira rastrojeni Slavko.

Diklić izvrsno predočava duševna previranja protagonista i Zlatna arena ovogodišnjeg Nacionalnog programa u kategoriji glavne muške uloge naizgled nosi njegovo ime i prije službene dodjele nagrada, pa neka se ne tako davno pozlatio za sporednu ("Sedamdeset i dva dana" Danila Šerberdžije, 2010.). Ni neke od ostalih važnijih Zlatnih arena, jasno je to bilo čim je film prikazan, nisu izuzete iz potencijalne finalne pulske bilance "Obrane i zaštite". Svakako, Jelčićev je film jedan od najboljih unutar Nacionalnog programa, vrlo umješno režiran u minimalističkom i realističkom stilu rumunjskog "novog vala", sastavljenom od dugih, precizno postavljenih kadrova koji idu na ruku poznatom kazališnom redatelju u drugom jurišu na kina ("Ono sve što znaš o meni", 2005.).

Stil je najavljen već u uvodnoj trominutnoj sceni bez reza. "Obrana i zaštita" otvara se smrću Slavkova prijatelja djelomično prikazanom izvan kadra. Prostorija u kojoj je Slavkov prijatelj proveo posljednje sekunde svog života, njegov tinel, obavijena je gustim dimom cigarete, a kamera se u njoj zagleda i u jednu teglu meda, kao da se neposredno naslanja na naslov prvijenca Angeline Jolie "In The Land Of Blood And Honey" (2011.), iako u ovom filmu nema krvi. "Obrana i zaštita" odvija se debelo nakon sukoba u "zemlji krvi i meda" u devedesetima i bavi (post)ratnim traumama koje još uvijek razdvajaju narode i narodnosti na ovim prostorima.

“Grad se dijeli linijom razdvajanja napravljenom devedesetih“, obaviješteni smo. Ta je linija golim okom nevidljiva, no opipljiva u filmu premijerno prikazanom imao na filmskom festivalu u Berlinu, također dugi niz godina politički podijeljenom gradu. Sumnja i nepouzdanje još su uvijek nazočni u Mostaru koji je važan lik filma. “Sve se završilo, ali nije to - to, situacija je teška“, govori Slavko sinu Kreši (Rakan Rushaidat), kao da sluti da bi sve moglo opet poći dovraga. O promjenama zbori i njegova žena.

“Nema više ljudi, nema ovdje više života, ko može neka bježi“, kuka ona. Sav u radovima na svakom koraku i starim, ruzinavim kućama, okupan sivilom, Mostar ne skriva ratnu prošlost i djeluje gotovo jednako prijeteće kao grad iz nekog od rumunjskih filmova. Općenito, “Obrana i zaštita“ izgleda kao hrvatski film s rumunjskom retorikom. Predočimo li da je, recimo, film snimljen na rumunjskom jeziku, Vlad Ivanov se nalazi na mjestu Diklića, a Anamarija Marinca umjesto nanovo dobre Ivane Roščić u ulozi kćerke Slavkova prijatelja - pomislili bismo da nazočimo drami “made in Romania“.